

Bc. Martina Mašková

Anglické participiální polovětné konstrukce a jejich překladové protějšky / English participial clauses and their Czech translation equivalents

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, diplomová práce, srpen 2013, 83 stran + příloha

Posudek oponenta

Diplomová práce Martiny Maškové si klade za cíl popsat české překladové protějšky anglických adverbciálních a postmodifikačních *-ingových* participií. S ohledem na fakt, že odpovídající morfologické prostředky v současné češtině chybí, je výchozí hypotézou překlad finitní větou.

Teoretická část sumarizuje vlastnosti nefinitních slovesných forem v angličtině včetně rozlišování tvarů participiálních a gerundiálních, které se v některých gramatických popisech neuvažuje. Dále se věnuje syntaktickým funkcím a charakteristice participiálních vět (postmodifikátor či adverbciální člen). Část 2.5 podrobně na základě Kortmannovy monografie popisuje sémantické vztahy polovětné adverbciální vazby k řídicí větě (šest stran) a jejich postavení na škále informativnosti. Poslední část (2.6) na jediné straně shrnuje základní postřehy o rozdílném způsobu vyjadřování v češtině a angličtině (v podstatě jen přechodník). Tato část by si, dle mého názoru, zasloužila podrobnější rozpracování, neboť je pro práci klíčová. Nabízí se srovnání např. s rozsahem části 2.4, kde je interpretaci podmětu nefinitní adverbciální věty věnováno osm stran – je tento poměr účelný? Interpretace antecedentu postmodifikujícího participia naopak zmíněna není.

Vlastní empirická část je analyzuje 210 *-ingových* participiálních vět excerptovaných pomocí *Intercorpu* (prvních 70 relevantních výskytů ze tří románů). U analýzy příkladu 3 (str. 41) by pro adverbciální pojetí mohl mluvit fakt, že jde o děje, nikoliv entity (*the act of Marion's arm waving* spíše než o paži samotnou), což do značné míry souvisí s ne/životností antecedentu), velmi podobně příkladu (4).

Příklady jsou rozděleny dle funkce přičestí v originálu (80% adverbciálních vět, 13% postmodifikačních a 7% absolutních konstrukcí - považuje autorka absolutní konstrukce za podtyp adverbciálních vět (str. 43, Tab. 3)?) a dle shodného či divergentního překladového protějšku – v této souvislosti by v Tabulce 3 bylo vhodné vyjádřit poměr shody (např. že u postmodifikačních představují shodné protějšky 48% všech výskytů, zatímco u adverbciálních pouze 2,4%) – tyto údaje v práci chybí, stejně jako procentní vyjádření poměru mezi shodnými a divergentními realizacemi (obecně i v textu převládá vyjadřování v absolutních číslech, např. str. 46 ad.).

Část 4.1 představuje shodné protějšky (8,1% příkladů), typicky deverbativní adjektiva překládající postmodifikační a minoritně i adverbciální věty. Většinu případů v souboru dle předpokladu reprezentují neshodné realizace, které jsou děleny na překlad koordinovanou větou, vedlejší větou či jiným způsobem. Dominantní volbou je tedy překlad větou v koordinaci, což může vést ke změně aktuálního členění (str. 46), zároveň však umožňuje neexplicitní vyjádření sémantických vztahů. Práce si také všimá pořadí participiálních vět vzhledem k větě hlavní, a to s ohledem na ikoničnost vyjádření paratakticky uspořádaných vět v češtině. Dalším prostředkem je překlad vedlejší větou, která vyjadřuje sémantický vztah mezi propozicemi explicitně (řazení příkladu (34) na str. 56 mezi podřadné věty?), což v některých případech limituje počet možných interpretací (str. 58, př. 39). Zajímavý postřeh se týká faktu, že toto lze obejít překladem vztaznou větou (př. 40), a faktu, že vztahy níže na škále informativnosti se ve větší míře překládají jinak než adverbciální větou.

Jakým částem v Tabulce 5 na str. 57 odpovídají číselné údaje na str. 59 „16 clauses with these meanings, 6 of which are translated by a Czech adverbial...“, na str. 60 „eight clauses are translated by a relative clause“? Na str. 63: *As could be seen in Table 3, the majority of postmodifying participles are translated either by ... or by relative clauses* – to však z Tab. 3 nevyplývá. Poslední skupinou je vyjádření participiálního významu finitním slovesem v hlavní nebo nové, samostatné větě (str. 64 – 12 případů mají být *synthetic counterparts*, Tabulka 6 jich však uvádí pouze 4, *the remaining 8 clauses* – z kolika?)

Poznámky k jednotlivostem:

- Proč byla vyloučena minulá participia?
- Jak je užíváno termínu *informativeness*? – str. 52 – např. *the level of informativeness can be also increased by the presence of the conjunction in English*. Dal by se tento termín nějak aplikovat na vynechávky v případech typu (53) na str. 65?
- Může být poměr koordinace a subordinace v překladu ovlivněn registrem?
- Část 4.2.2 je dělena na překladové protějšky adverbálních vět (4.2.2.1) a postmodifikačních (4.2.2.2), v části 4.2.1 takové členění chybí
- str. 44 - text odkazuje k překladům příkladů (1) a (3) – ty však na str. 40-41 nejsou uvedeny
- str. 64 – př. 51 – jde skutečně o „merger“? Čemu pak odpovídá *hbitě*?

str. 57 – formulace *the meaning is retained in the translation despite a different syntactic structure*??

Str. 20 – termín „develop“? *do not develop into a clause ..., enables them to develop secondary predications* atd.

Formulace – *the meaning of supplementive clauses must be inferred from the ...* (str. 22), (str. 15 – *the present and participles alternate with adjectives in the position of a subject complement ...?*), str. 23 – *three important issues were mentioned there which are important from .... and its semantic role*, str. 46 – shoda – *118 clauses – was translated*, str. 23, 29 – postavení adverbálního určení (*has been already mentioned*), - str. 52 – *the first two - ? prostředky?* příklady?, - str. 52 – *some other, more informative one*

Kromě některých formulačních nejasností a nepřesností v prezentaci výsledků jsou příklady analyzovány citlivě a klasifikovány odpovídajícím způsobem a jako celek je jak po odborné, tak po technické a jazykové stránce, práce zpracována na dobré úrovni. Výše zmíněné dotazy a připomínky se týkají spíše prezentace analýzy, která ovšem jako celek zadání práce splnila.

Závěr:

Jak vyplývá z výše uvedeného, předložená studie Bc. Martiny Maškové splňuje kritéria kladená na diplomové práce. K obhajobě ji doporučuji a předběžně hodnotím známkou *velmi dobře* či *výborně*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 6. září 2013